

Igen, kiáltotta Jürgen, várok. Vigyáznom kell még, míg sötét lesz. Biztosan várok. És még hozzátette: Otthon van deszkánk is. Ládadeszkánk, kiáltotta.

De ezt a férfi már nem hallotta. Görbe lábaival a nap irányába haladt. Az már piros volt az estétől, és Jürgen láthatta, ahogy a lábak között átsütött, olyan görbék voltak. A kosár izgatottan lengett ide-oda. Nyúleledel volt benne. Zöld nyúleledel, mely kicsit szürke volt a törmeléktől.

DOBÓ Csilla fordítása

EGY MEGHURCOLT EMBER

Naplórészlet

SAUL BELLOW

1942. XII. 15.

Valamikor az emberek szívesen vallottak önmagukról, és nem szégyellettek érzéseikről naplót vezetni. Manapság a naplővezetésre úgy tekintenek, mint az önmaguk iránti engedékenységre, gyengeségre és izléscsúcsra. Mert a világ az érzéketleneké.

Napjainkban az amerikai örökség, a kemény fiúk törvénye uralkodik. Azt hiszem, hogy ez a törekvés az askétikus szigor különös keveréke. Eredete Nagy Sándorig nyomon követhető. Főleg most.

Vannak érzéseid? Helyes és helytelen módszerekkel kifejezheted azokat. Volt-e titkos életed? Ez senkire sem tartozik, csak rád.

Vannak-e érzelmeid? Fojtsd el azokat. Ennek a törvénynek bizonyos mértékig mindenki engedelmessé válik. Szerepet játszik, őszinte, az egyenes, a száját összeszorítva elhárító szerepében tetszeleg.

De a legigazságosabb törvény is tiltó hatású. A legkomolyabb ügyeket a viharedzettek elől elzárják. Az önelemzés tapasztalatának hiánya miatt felkészületlenek az ellenféllel való szembenézésre, akiket nem tudnak legyőzni egy merész, felülmúlhatatlan játék során.

Egyik parancs az, hogy ha vannak nehézségeid, küszködj velük csendben! A fenébe is! Az enyémről akarok beszélni. Ha annyi szám volna is, mint Sivának keze, és ha egész idő alatt jártatnám, akkor se lehetnék a törvény.

Pillanatnyi helyzetemben nélkülözhetetlen számomra a naplőírás, a kitérő, hogy ne érezzem magamat engedékenységem miatt bűnösnek.

A viharedzetteket kárpótolják hallgatásukért, repülőket irányítanak, bikákkal viaskodnak vagy horgásznak. Én viszont ritkán hagyom el a szobám.

Az ember, egy városban, ahol leélte majdnem az egész életét, nem feltételezhető, hogy egyszer magányos lesz. Én mégis az vagyok. Egyetlen szobámban töltöm a nap tíz óráját egyedül. Ahhoz képest ez még jó. Ugyanis a szűk helyiségekben az alacsony életszínvonallal járó kellemetlenségek is előfordulnak: ételbűz és különös szomszédok. Ezt az évek során megszoktam. Sok könyvem van. A feleségem abban a reményben halmoz el velük, hogy talán szükségem lesz rájuk. Vágyam, hogy úgy legyen. Régen, amikor saját lakásunk volt, folyton olvastam. Örökké könyveket vásároltam, őszintén megvallva többet, mint amennyit el tudtam olvasni. Könyvekkel körülbarikádozva az átlagosnál hosszabb, érdekesebb és fontosabb életet élhettem. Nélkülük akkoriban nem tarthattam volna meg magamnak ezt a magasabb szintű életet. Persze ez lehetetlen is volt, de legalább a jeleit a közelemben éreztem. S miután ezek elhalványultak, láttam és megérintettem. Mindegy, most ráérek, és az elkezdett tanulásra kellene összpontosítanom. Olyan érzésem van, hogy képtelen vagyok olvasni. A könyvek nem érdekelnek. Előfordul, hogy két-három oldal után nem tudom folytatni az olvasást.

Idestova hét hónapja mondtam fel az Inter-American utazási irodánál, hogy a katonai behívónak eleget tegyek.

Most is várok. Az egész piros betűvel írt bürokratikus komédiára hasonlít. Először ez volt a véleményem. Mindez úgy kezdődött, mint az évi szabadság. A rövid felfüggesztés a múlt év májusában indult, amikor hazaküldtek rendezetlen papírjaim miatt.

Tizenkilenc éve élek itt, de még mindig kanadai vagyok, brit tárgy, egy barátságos földönkívüli, akit ismeretlenül nem lehet besorozni. Öt hetet vártam, aztán megkértem Mallender urat az Inter-Americannél, hogy ideiglenesen vegyen vissza. De annyira kevés volt a munka, hogy még Tragar és Bishop úrnak is kénytelen volt felmondani. Évekig dolgoztak nála, mégsem tudott rajtuk segíteni.

Szeptember végén levélben értesítettek, hogy kivizsgáltak, és hogy a szabály szerinti második vérvizsgára idéznek be. Egy hónap múlva megtudták, hogy az IA-ban voltam, és szóltak, hogy legyek készenlétben. Ismét vártam. Végül a novemberi érdeklődésem során kiderült, hogy a nős emberekre vonatkozó új határozat értelmében haladékot kaptam. Új vizsgálatot kértem, azzal indokolva fellebbezésemet, hogy munkámban akadályoznak. Három hét gyözködés után áthelyeztek a 3A-ba. De még mielőtt tehettem volna valamit (hogy pontos legyek), egy héten belül egy újabb hatvan napra érvényes vérvizsgálatra utaltak. Hát visszaküldtek. Ez a meghurcoltatás még nem fejeződött be, abban biztos vagyok. Két, három, négy hónapig még elhúzódik. Addig a feleségem, Iva tart el. Könyörgött, hogy ezt ne érezzem tehernek, mert azt akarja, hogy élvezzem a szabadságot, olvassak és fenséges dolgokat tegyek, amit a katonaságnál majd nem lehet.

Kb. egy évvel ezelőtt nagy igyekezettel hozzáfogtam néhány esszé, a felvilágosodás filozófusainak életrajzát írni.

Diderot-nál a feléig jutottam el, amikor abba hagytam. Nem tudom, hogy vele folytatom-e majd.

Iva nem akarta, hogy dolgozzak, az IA ügyse biztosított volna megfelelő munkát.

Iva csendes lány. Sajátos módszerével elhárította magától a társalgást. Így most már nem bízunk egymásban. Sok dolgot nem tudnék neki elmondani.

Barátaink vannak, akiket régóta nem láttunk. Más életterünk van. Egyesek Washingtonban, mások a katonaságnál, egy pedig külföldön tartózkodik. Chicagói barátainktól korán eltávolodtam. Nem lelkesedtem azért, hogy meglátogassuk őket. Talán néhány nézeteltérést rendbe lehetne hozni. Én azonban úgy látom, hogy az összetartó főkapocs eltűnt, és a pótlására sincs szükség.

Végtelenül magányosan és tétlenül ülve a szobámban szeretném kiiktatni a nap kisebb zavarait: a cselédlány kopogását, a postás megjelenését, a rádiójazokat és a visszatérő kínos gondolatokat. Arra gondoltam, hogy dolgozni kellene, de nehezen látom be, hogy szabadsággal nem tudok mit kezdeni.

KERTÉSZ Mónika fordítása

HOMOK

NEIL JORDAN

A szamár patái olyanok voltak, mint a nővére kezén a körmök, hosszúak és hegyesek. A széleit kivéve, mert azok szálkásak és durvák voltak, nem pedig finomak és kemények.

Ült rajta, és mozgásra akarta bírni. Érezte, ahogy az állat gerince a csontoknak nyomódik a lába között. Érezte az oldalát, mint két puha, izzadt párna feszült a térdének és a combjának.

Sarkával megbökte az oldalát, és az állat odébb ment néhány lábnyit.

„Ne rugdost a homokot!” – mondta a nővére ideges hangon.

„Ha abba hagyom, jössz úszni?” – kérdezte.

„Csak állj le, légy szíves!”

„Nem!” – mondta.

Újra belerúgott a szamárba, habár félt a nővére nyelvétől. Amikor beszélt, úgy tűnt, hogy sok olyat tudott, amit ő nem. Olyan volt, mint a napozóolaja; mint az a szokása, hogy csukott szemmel fekszik a tengernél a törülközőjükön. Érezte, hogy ő is tud annyit, mint a nővére, de amikor ezt ki kellett mondania, sosem talált szavakat.

„Ha még több homokot rúgsz rám . . .”